

OBSAH

	Gynekologická pánevní bolest	15
1.	Úvod	15
2.	Obecná charakteristika gynekologické bolesti	15
3.	Akutní gynekologická bolest	16
3.1	Obecné poznámky	16
3.2	Mimoděložní těhotenství	16
3.3	Ruptura ovariální cesty	17
3.4	Torze adnex	17
3.5	Akutní nekróza myomu	17
3.6	Hrozící nebo neúplný potrat	17
3.7	Pánevní zánětlivá nemoc	18
3.8	Postup při akutní gynekologické bolesti	18
4.	Intermitentní gynekologická bolest	19
4.1	Definice a obecné poznámky	19
4.2	Dysmenorhea	19
4.3	„Mittelschmerz“	19
4.4	Dyspareunie	19
	Dodatek: Ostatní příčiny bolestivé soulože	20
5.	Chronická gynekologická bolest	21
5.1	Obecné poznámky	21
5.2	Endometrióza	21
	Dodatek: Syndrom Allen-Masters	22
5.3	Pánevní adheze	22
5.4	Pelipatie	22
	Endometrióza	24
1.	Úvod	24
2.	Klinika endometriózy	24
3.	Terapie endometriózy	25
4.	Prevence endometriózy	25
5.	Příbuzné stavy	26
5.1	Adenomyóza (vnitřní endometrióza)	26

5.2	Stromatóza (stromální endometrióza)	26
5.3	Endosalpingióza	26
	Záněty rodidel	27
1.	Úvod	27
2.	Virové infekce genitálu	27
2.1	Herpes genitalis	27
2.2	Papillomavirové infekce genitálu	28
2.3	Molluscum contagiosum	29
3.	Vulvovaginitis	29
3.1	Anaerobní vaginóza (též bakteriální, nespecifická vaginóza)	29
3.2	Mykóza	30
3.3	Trichomoniáza	31
3.4	Ostatní vulvovaginitidy	31
4.	Absces Bartholinovy žlázy	32
5.	Pediculosis pubis (phthiriasis)	32
6.	Pánevní zánětlivá nemoc (PID)	32
6.1	Definice a etiologie	32
6.2	Příznaky a diagnóza	33
6.3	Terapie	34
6.4	„Chronická“ adnexitis	34
	Inkontinence moči	35
1.	Úvod	35
2.	Definice	35
3.	Vyšetření	36
4.	Terapie	36
	Dodatek: Descensus rodidel bez inkontinence	37
	Nádory rodidel	38
1.	Úvod	38
2.	Karcinom čípku	38
2.1	Etiologie a patogeneze	38
2.2	Klinický průběh	39
2.3	Příznaky a diagnostika	39
2.4	Terapie	40
2.5	Prevence	40
	Dodatek: Benígní a nepravé nádory čípku	41
3.	Karcinom endometria	41
3.1	Etiologie a patogeneze	41
3.2	Klinický průběh	42
3.3	Příznaky a diagnostika	42
3.4	Terapie	43

3.5	Prevence	43
	Dodatek: Endometrální polyp	44
4.	Děložní myom	44
	Dodatek: Maligní mezenchymové nádory dělohy	44
5.	Nádory z povrchového epitelu ovaria	45
5.1	Klasifikace, etiologie a patogeneze nádorů z povrchového epitelu ovaria	45
5.2	Klinický průběh	46
5.3	Příznaky a diagnostika	46
5.4	Terapie	47
5.5	Prevence	47
	Dodatek: Karcinom vejcovodu	48
	Dodatek: Epitelové nepravé nádory ovaria	48
6.	Neepitelové nádory ovaria	49
6.1	Klasifikace, etiologie a patogeneze neepitelových nádorů ovaria	49
6.2	Klinický průběh, příznaky, diagnostika, terapie a prevence	50
7.	Karcinom vulvy	50
7.1	Etiologie a patogeneze	50
7.2	Klinický průběh	51
7.3	Příznaky a diagnostika	51
7.4	Terapie	52
	Dodatek: Melanom vulvy	52
	Dodatek: Benigní a nepravé nádory vulvy	52
8.	Nádory pochvy	52
8.1	Karcinom pochvy	52
8.2	Ostatní nádory pochvy	53
8.3	Benigní a nepravé nádory pochvy	53
	Puberta	54
1.	Úvod	54
2.	Fyziologie ženské puberty	54
2.1	Endokrinologie ženské puberty	54
2.2	Vývoj sekundárních pohlavních znaků	55
3.	Patologie ženské puberty	56
	Dodatek: Některé problémy dětské gynekologie	56
	Poruchy menstruace	57
1.	Úvod	57
2.	Klasifikace poruch menstruačního cyklu	57
2.1	Normální menstruační cyklus	57
2.1.1	Endokrinologie menstruačního cyklu	57
2.1.2	Klinika menstruačního cyklu	58
2.2	Krvácení ze spádu a krvácení z průniku	59
2.3	Poruchy cyklu ve smyslu minus	59

2.4	Poruchy cyklu ve smyslu plus	60
2.5	Klasifikace poruch cyklu podle hormonálního pozadí	60
2.6	Klasifikace poruch cyklu podle primárně postiženého orgánu	61
2.6.1	Děložní poruchy	61
2.6.2	Ovariální poruchy	61
2.6.3	Hypofyzární poruchy	62
2.6.4	„Hypotalamické“ a „suprahypotalamické“ poruchy	62
2.7	Syndrom polycystických ovarií (Stein-Leventhalův syndrom, hyperandrogenní syndrom)	62
2.7.1	Klinický obraz a diagnostika	62
2.7.2	Etiologie a patogeneze	63
2.7.3	Syndrom X (Reavenův syndrom)	63
2.8	„Neendokrinní“ příčiny krvácení z rodidel	63
3.	Poruchy menstruačního cyklu jako projev těhotenství a těhotenských patologií	64
3.1	Fyziologické těhotenství	64
3.2	Patologické těhotenství	64
3.3	Diagnóza a vyloučení těhotenství	65
3.4	Krvácení v šestinedělí	66
4.	Poruchy menstruačního cyklu jako projev negynekologických nemocí	66
4.1	Nespecifický stres	66
4.2	Endokrinopatie	67
4.2.1	Hirsutismus a virilizace	67
4.2.2	Hyperprolaktinemie	67
4.2.3	Ostatní endokrinopatie	68
4.3	Poruchy hmotnosti a příjmu a výdeje energie	68
5.	Zdravotní důsledky a komplikace menstruačních poruch	69
6.	Příznaky spojené s menstruačním cyklem	70
6.1	Dysmenorhea	70
6.2	Premenstruační syndrom	71
6.3	Premenstruační nebo menstruační zhoršení jiných nemocí	71
	Dodatek: Sterilita	71
	Klimakterium a postmenopauza	73
1.	Úvod	73
2.	Klinická fyziologie klimakteria a postmenopauzy	73
2.1	Definice pojmů	73
2.2	Endokrinologie klimakteria a postmenopauzy	74
2.3	Důsledky neuroendokrinních změn v klimakteriu a v postmenopauze	75
2.3.1	Důsledky hypoestrismu pro urogenitální systém	75
2.3.2	Vegetativní klimakterický syndrom	75
2.3.3	Dlouhodobé následky postmenopauzálního hypoestrismu	76
2.3.4	Ostatní fyziologické změny v klimakteriu a v postmenopauze	77
3.	Hormonální substituce perimenopauzy a postmenopauzy	77

3.1	Hormonální terapie perimenopauzy	77
3.2	Estrogenní a estrogenagenní substituce postmenopauzy	78
3.2.1	Základní principy	78
3.2.2	Indikace, rizika a kontraindikace	78
3.2.3	Způsob aplikace	79
3.3	Ostatní hormony v terapii postmenopauzy	79
	Kontracepce a ostatní metody ochrany před otěhotněním	80
1.	Úvod	80
	Terminologická poznámka	80
2.	Obecné úvahy	80
2.1	Biologický význam kontracepce	80
2.2	Kontracepční metody	81
2.3	Intercepce	82
2.4	Sterilizace	82
2.5	Perspektivy kontracepce	82
3.	Kombinovaná hormonální kontracepce	83
3.1	Definice	83
3.2	Rozdělení přípravků	84
3.3	Způsob užívání	84
3.4	Mechanismus účinku	85
3.5	Výhody a příznivé „neantikoncepční“ účinky	86
3.6	Nevýhody, nepříznivé vedlejší účinky a rizika	87
3.7	Kontraindikace	88
3.7.1	Obecné poznámky	88
3.7.2	Absolutní kontraindikace	89
3.7.3	Relativní kontraindikace	90
3.8	Lékové interakce	90
3.8.1	Vliv jiných farmak na spolehlivost COC	90
3.8.2	Vliv COC na účinek jiných farmak	91
4.	Gestagení kontracepce	91
4.1	Definice	91
4.2	Rozdělení přípravků a způsob užívání	91
4.3	Mechanismus účinku	92
4.4	Výhody a příznivé „neantikoncepční“ účinky	92
4.5	Nevýhody, vedlejší účinky a rizika	93
4.6	Kontraindikace	93
4.7	Lékové interakce	94
5.	Nitroděložní kontracepce	94
5.1	Definice	94
5.2	Rozdělení přípravků	94
5.3	Způsob užívání	95
5.4	Mechanismus účinku	95

5.5	Výhody a příznivé „neantikoncepční“ účinky	96
5.6	Nevýhody, vedlejší účinky a rizika	96
5.7	Kontraindikace	97
6.	Antikoncepční metody nevyžadující lékařskou asistenci	97
6.1	Mužské bariérové metody	97
6.2	Ženské bariérové metody	98
6.2.1	Mechanické ženské bariérové metody	98
6.2.2	Chemické ženské bariérové metody	98
6.3	Coitus interruptus	98
	Dodatek: Příbuzné techniky	98
6.4	Metody periodické abstinence	99
	Dodatek: Krystalizace slin	100
	Dodatek: Lunární antikoncepce podle Jonáše	100
6.5	Kojení jako antikoncepce	100
7.	Intercepce (postkoitální kontracepce)	101
8.	Sterilizace	102
	Dodatek: Interrupce	103
	Těhotenství	104
1.	Úvod	104
2.	Fyziologie těhotenství	105
2.1	Změny pohlavních orgánů	105
2.2	Fetoplacentální jednotka	106
2.2.1	Plod	106
2.2.2	Ostatní součásti plodového vejce	107
2.3	Změny ostatních orgánových systémů	108
2.3.1	Krev	108
2.3.2	Kardiovaskulární systém	109
2.3.3	Vylučovací systém	109
2.3.4	Zaživací systém a játra	110
2.3.5	Dýchací systém	110
2.3.6	Endokrinní systém	111
2.4	Klinické příznaky v těhotenství	111
2.4.1	Diagnóza těhotenství	111
2.4.2	Rané gestózy	112
2.4.3	Edémy a váhový přírůstek	113
2.4.4	Kožní změny	113
2.4.5	Příznaky od gastrointestinálního systému	114
2.4.6	Příznaky od dýchacího systému	114
2.4.7	Příznaky od kardiovaskulárního systému	115
2.4.8	Příznaky od vylučovacího systému	115
2.4.9	Bolesti	115
2.5	Vyšetření těhotné ženy	116

2.5.1	Fyzikální vyšetření	116
2.5.2	Laboratorní vyšetření	116
2.5.3	Preventivní vyšetření těhotné	117
3.	Prenatální péče	117
3.1	Prenatální péče o fyziologické těhotenství	117
3.2	Prenatální diagnostika plodu	118
3.3	Pracovní neschopnost v těhotenství	118
3.4	Mateřská dovolená	119
4.	Specifická patologie těhotenství	119
4.1	Mimoděložní těhotenství	119
4.2	Spontánní potrat	121
4.2.1	Klinika a terapie spontánního potratu	121
4.2.2	Opakované potrácení	122
4.3	Hrozící předčasný porod	122
4.4	Prodloužené těhotenství	123
4.5	Preeklampsie („pozdní gestóza“)	123
	Dodatek: Hypertenze v těhotenství	125
4.6	Nemoci jater	125
4.6.1	Cholestatická hepatóza těhotných	125
4.6.2	Akutní těhotenská steatóza jater (morbus Sheenan II)	125
4.6.3	Ostatní těhotenské hepatopatie	126
4.7	Pyelitis gravidarum	126
4.8	Gestační diabetes	126
4.9	Chorea gravidarum	127
4.10	Peripartální kardiomyopatie	127
4.11	Specifické těhotenské nemoci kůže	127
4.11.1	Herpes gestationis	127
4.11.2	Prurigo gestationis	128
4.12	Morbus Sheenan I	128
5.	Těhotenství u ženy s neporodnickou patologií	128
5.1	Obecné principy	128
5.2	Některé specifické neporodnické patologie v těhotenství	129
5.2.1	Nemoci srdce	129
5.2.2	Nemoci ledvin	129
5.2.3	Chronické střevní záněty	129
5.2.4	Systémový lupus erythematoses	130
5.2.5	Diabetes mellitus	130
5.3	Náhlé příhody břísni	131
5.4	První pomoc při úrazech v těhotenství	131
	Dodatek: Bezpečnostní pásy	132
5.5	Zvláštnosti kardiopulmonální resuscitace v těhotenství	132
	Dodatek: Sectio caesarea in mortua	133
5.6	Farmakoterapie v těhotenství	133

5.6.1	Farmakokinetika v těhotenství	133
5.6.2	Vliv farmak na plod	134
5.6.3	Obecné principy farmakoterapie v těhotenství	135
5.6.4	Výběr léku v těhotenství	137
5.6.5	„Lékové“ indikace k interrupci	140
	Dodatek: Radiodiagnostika v těhotenství	141
6.	Patologie plodu a plodových obalů	141
6.1	Patologie plodu	141
6.2	Syndrom mrtvého plodu	143
6.3	Patologie placenty	143
6.4	Patologie pupečníku	144
6.5	Patologie plodové vody	144
6.6	Nemoci trofoblastu	145
	Porod	146
1.	Úvod	146
2.	Základy fyziologie a patologie porodu	146
2.1	Fyziologický porod	146
2.2	Lékařské vedení porodu	147
2.3	„Alternativní“ vedení porodu	148
2.4	Patologický porod	148
3.	Porod z hlediska všeobecného lékaře	149
3.1	Diferenciální diagnostika porodu	149
3.2	Indikace hospitalizace	149
3.3	První pomoc při překotném porodu	150
3.4	První pomoc novorozenci	152
4.	Některé statistické a právní aspekty porodu	153
4.1	Definice porodu a potratu	153
4.2	Perinatální mortalita	153
4.3	Postup při mateřském úmrtí	154
	Šestinedělí	155
1.	Úvod	155
2.	Normální šestinedělí	155
2.1	Pohlavní ústrojí	155
2.1.1	Involuce pohlavního ústrojí	155
2.1.2	Laktační amenorhea	156
2.2	Prs a kojení	156
2.3	Ostatní somatické změny	157
2.4	Psychické změny	157
3.	Patologie šestinedělí	158
3.1	Porodní poranění	158
3.2	Krvácení z rodidel	158

3.3	Mastitis puerperalis	158
3.4	Psychiatrické komplikace	159
	Dodatek: Náhlé příhody bříšní v šestinedělí	159
4.	Léky a laktace	160
	Dodatek: Zástava laktace	160
	Péče o prsy	161
1.	Úvod	161
2.	Nemoci prsu	161
2.1	Reaktivní a zánětlivé léze prsu	161
2.2	Benigní nemoci prsu	162
2.3	Carcinoma in situ prsu	163
2.4	Karcinom prsu	163
2.4.1	Histologie	163
2.4.2	Klinický průběh	164
2.4.3	Terapie	165
	Dodatek: Lymfedém po léčba karcinomu prsu	165
3.	Screening karcinomu prsu	165
3.1	Rizikové faktory karcinomu prsu	165
3.2	Postup při screeningu karcinomu prsu	166
3.2.1	Obecné principy	166
3.2.2	Pravidla screeningu karcinomu prsu	167
4.	Péče o ženy s klinickými symptomy onemocnění prsu	167
4.1	Mastodynie	167
4.2	Sekrece z bradavky	168
4.3	Hmatný útvar v prsu	168
	Dodatek: Indikace biopsie prsu	168
	Slovníček gynekologických termínů	169